

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravilstvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 5 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Kaj bo na Turškem?

Vsakdo vé, da Turška je med vsemi evropskimi državami najslabljša in da životari le po milosti in zavidnosti drugih evropskih držav. Kristjani, ki že toliko let sem stokajo pod krutim jarmom turškim, komaj in komaj pričakujejo trenutka, da bi smeli otresti ta jarem in dušmanine zapoditi nazaj v Azijo, a merodajne vnanje vlade jim ne privoščijo zlate svobode, po kateri koprné, ker le predobro čutijo, da tam pričeta vojska bi se kmalo razširila tudi med druga ljudstva in dežele. Dasi bi tudi te vlade Turčina raji danes izgnale iz Evrope kakor jutri, vendar iz imenovanega vzroka vojsko zabranjujejo, kolikor le morejo. Samo da bi se mir ohranil, kakor piše „T. Ztg.“, so dunajska, ruska in berlinska vlada turški prigovarjale, da naj Rumuncem ne brani z Ogersko skleniti kupčijske pogodbe; a ko je rumunski poslanec na Dunaju nekemu diplomatu odkritosrčno razodel, da Rumunska, ako ji Turška pripozna pravico prostovoljno skleniti kupčijske pogodbe, Turški ne bode več hotela plačevati davščine in so prevideli, da to bi utegnili kaliti ljubeznjivi mir, so se na Dunaju premislili in z Rumunsko ne bodo sklenili trdne kupčijske pogodbe, ampak le nekatere dogovore.

Pa skrb vnanjih vlad je Turško storila ošabno in predrzno. Prav kakor jetičen človek, ki do zadnjega trenutka, ko mu že življenje ugasuje, meni, da je trden in zdrav, tudi hiračoči turški mož menda misli, da vnanje vlade to delajo iz strahu pred njim, in v dokaz svoje moči začel je prav glasno rožljati z orožjem. Se vé, da se za zdaj še ne misli poskusiti z mogočnimi evropskimi državami,

ampak le s svojimi poddržavami Srbsko, Rumunsko in Črnogoro ter zadušiti njihovo hrepenenje po neodvisnosti in samostalnosti. Na Srbskem skuša svoj namen doseči s tem, da podpira stranko kneza Karagjorgjeviča proti Milanu Obrenoviču, ktere ga politika meri na to, da se Srbska čisto otrese turške nadvlade; Rumunski hoče svojo moč in neprestrašenost pokazati s tem, da je že dvakrat rumunske podložnike na svoji zemlji prijela in zaprla; v Črnigori pa je vsled razdraženosti že tekla kri. Ko so namreč Črnogorci 20. t. m. prišli na sejem v Podgorico, so Turčini neobrožene in nič hudega se ne nadjajoče moze napadli ter jih 17 (eni pravijo 6) umorili. Črnogorci navadno hodijo v Podgorico v Albanijo kupovat živeža, in ta dan (20. oktobra) jih je bilo prišlo okoli 100 oseb. Kar naenkrat zažene nekdo hrup, da Črnogorec je umoril nekega Turčina in na mah so bili Črnogorci na trgu zajeti in preden je prišla turška gosposka, je bilo že več Črnogorcev umorjenih, med njimi tudi neki arhimandrit in neka ženska. Ostali so zbežali domu ter kakor blisk raznesli, kaj se je zgodilo. Razkačeni Črnogorci bi se bili kaj radi zmaščevali nad turškimi podložniki v Črni gori; pa knez Nikica jim je to ostro prepovedal ter vojakom dal povelje, da so čez mejo spremili v Črnigori bivajoče Turke, ki so sami čutili, da med razkačenim narodom svojega življenja niso varni.

Turška vlada je odločila posebno komisijo, ki naj to reč preiskuje ter je kneza črnogorskega povabila, da naj pošlje enega zastopnika k tej komisiji; pa knez zahteva, da naj se k tej preiskovalni komisiji privzemo tudi vnanji konzuli. To je od kneza modro in previdno in ni dvoma, da bode turška vlada na prigo-

varjanje vnanjih konzulov v zadostenje z denarji odškodovala družine umorjencev, hudo delnike pa, če ji v roke pridejo, kaznovala. A s tem nevarnost še ni za vselej odpravljena; pri razkačenosti turških in črnogorskih podložnikov, pri katerih še zmerom velja osveta, se marveč utegne zgoditi, da se bodo pri prvi priliki zopet spopadli, in da se reč ne bode poravnala tako gladko kakor morebiti sedaj. Pa da bi se tuje vlade v to ne vtikale, bi se kristjani s Turčinom kmalo pobotali ter mu pokazali pot tje nazaj, od koder je prišel.

Politični pregled.

V Ljubljani 28. oktbr.

Avstrijske dežele.

Liberalci ne morejo strpeti, da bi v državnem zboru ne pretresali verskih vprašanj, da-si vlada letos tega ne želi. Verski odsek se je namreč danes posvetoval o posilnem civilnem zakonu in je sklenil pododseku naročiti, da izdela načrta o formalnem in materialnem delu te zadeve. Liberalci tedaj bodo to postavo zboru predložili in jo tudi brez dvombe z veliko večino sprejeli, da-si je minister Štremajer v Voitsbergu rekel, da sedaj za njo ni še pravi čas. — Legitimacijski odsek je sklenil zboru priporočiti potrjenje novoizvoljenih poslancev; med njimi je tudi g. Langer.

Ogerski državni zbornici ste v soboto zopet pričeli svojo delavnost. Zbornica poslancev je zopet volila vse prejšnje načelnike.

V hrvaškem zboru je ban 25. t. m. naznanil, da so cesar potrdili šolsko postavo. Na interpelacijo Jakičeve o združenji gr.

Podlistek.

Zadnja večerja od Leonarda da Vinci.

(Po V. Apoloniju posl. J. Gomborov.)

I.

Miren in zadovoljen smehljal je igral na ustnicah bolanega starčka, ki je ležal na mehki postelji. Beli kodri, neredno po modrem svilnatem vzglavji raztroseni, bili so podobni lahkim tanjškim meglicam na jasnem ponočnem nebu. Svetlih zvezdic tudi ni manjkalo: dvoje prijaznih oči se je zasvetilo in zalesketalo izpod črnih obrvi, kolikorkrat je starček medle trepavnice vzdignil. Starček pa svojih oči ni obračal na krasno dragoceno pohištvo, razpostavljeno po prostorni sobi, ampak po vrstah krasnih podob, ki so visele po stenah, žive priče njegove rajske umetnosti in srčne pobožnosti.

„Hvala ti, moj Jezus“, šepetal je blede starček, „hvala ti zato, da si ohranil in poži-

vil mojo vero in ljubezen, kajti zdaj, ko se mi bliža zadnja ura, kalj iz njih trdno upanje — drevo, ki bo mi rodilo sad večnega življenja. — Vem, da me boš k sebi vzel — in ta misel me razveseljuje. Miren in potolažen pričakujem zadnje ure, ker zgubiti nimam nič, dobiti pa veliko. Oh, srečna nada!“

Med tem, ko se je starčekovo srce v tako sveti navdušenosti povzdigovalo v nebó, povzdignil se je tudi njegov glas od tihega šepetanja do razločnega govora. Stem opozorjen je pogledal iz sosedne izbe pri malo odprtih vratih kodrast mladenič.

Bolnik ga je zapazil in poklical: „Leonardi!“ svojo trepetajočo desnico pa je stegoval proti krasnemu mladeniču, čigar duhovite oči je skrivna solza skalila. Dozdevalo se je, da je Leonardo ta klic že pričakoval; ko bi trenil, je bil pri postelji, prijel roko starčekovo, pritisknil jo na svoje ustnice ter žalostno ogledoval blede obraz svojega ljubljene učitelja.

„Leonardo“, začne bolnik, „tvoja usta molčijo, a tvoje oči mi govorijo razumljivo, kaj se v tvojem srcu godi. — Ne jokaj zdaj;

jaz te sicer moram zapustiti, ker me Gospod kliče, a rad zdaj zapustim tebe in vse, ker vem, da boš ti ostal zvesto vdan svoji sveti veri in umetnosti. Tvoj čopič je že zvršil podobe, ki popolnoma nadomestujejo podobe starega Andreja Verrocchia. — Madona, ktero sem že zadnjič v delavnici opazoval, zdi se mi tvoje mojstersko delo. — Pojdi in prinesi še mi jo pokazat, sinko!“

Mladenič je odbežal in kmalo veselega obraza prinesel podobo „Vnebovzvetja Marije Device“. Mojster je pogledal najpred zadovoljni obraz svojega učenca, potem je vzel podobo ter mu razkazoval umetniško vrednost posameznih delov podobe. Hvalil je nježno ubranost barv, lahko vzdigovanje glavne osebe, tudi žive in mične angeljske glavice, in ni se mogel nagledati pravilnih gib plahetajoče obleke in ličnosti telesa. Ko je tako Leonardovo dušo napolnil s pohvalo, spremenil je starček svoj glas ter z veličastno resnobo nadaljeval: „Ta Madonin obraz, plemenit in lep, kaže milino, ki je črez-nj razlita, vendar nekako mehkužnost, da ne rečem pohotnost, ki nasprotuje

nice s Hrvaško je odgovoril, da si na vso moč prizadeva to reč pospešiti, da pa je treba prej razdeliti gozde in vrvnati graniško premoženje.

Vnanje države.

Španjski konzul od francoske vlade tirja mornarje ladije „Nieves“, češ, da so beguni. „Journal de Paris“ pa méni, da se ta tirjatev ne strinja s postavo l. 1862, ker španjska vlada bi ž njimi ravnala, kakor s političnimi hudodelniki. — Poslanec v Londonu pa zahteva, da naj Angleška ustavi uvaževanje orožja za Karliste. Toda Derby mu je odgovoril, da je Španjska sama kriva, da notranja vojska še ni končana. Če bi španjsko mornarstvo in domače gosposke dobro čule, bi se Karlistom ne mogla po morju nobena reč dovaževati in vojske bi bilo konec. „Morn. P.“ odreka, da bi bil kak pogovor med poslanecem in Derby-em. O Karlistih poročajo madridska poročila, katerim pa ni nič verjeti, da je Don Alfons s 400 možmi udaril prek Ebra in da hoče svojega brata popustiti. Pri tej priliki je bilo nekaj vojakov vjetih, nekaj pa ubitih.

Na **Laškem** imajo nove volitve, za zbornico poslancev, katerih se pa katoličani ne vdeležujejo. Stari rovar Garibaldi je izvoljen v volilnem okraju v Rimu, ter je volitev tudi sprejel. Če res pride v Rim v zbornico, bode to bržkone konec njegovega političnega delovanja, piše dopisnik „Germanije.“ Ako noče namreč zgubiti vsih svojih privržencev, moral bo vladi tako nasprotovati, da za besedami pridejo dejanja. Če se to zgodi, ga bodo zaprli, če bode pa molčal in se vdal, potem bo po njem in moral jo bo na skrivnem iz Rima popihati, ker njegovi privrženci se ne šaliyo. —

V Rimu ste si vlada in mestna gosposka navskriž zaradi cerkvi vzeti poslopij. Vlada si namreč prilastuje najlepše in največe samostane ter jih rabi za kosarne, vradnje i. t. d. Mestna gosposka pa se zoper to pritožuje, ker ji primanjkuje prostora za mestne šole in mora za najeta poslopja plačevati visoko najemščino. Človek bi skoro tega ne verjel, pa je vendar taka in se tudi tukaj vresničuje pregovor, da krivično blago nima teka. —

Med **Turčijo** in **Perzijo** žuga nastati vojska. Že nekaj let sem namreč perzijski roparji nadlegujejo sosedne turške kraje, ne da bi jim domača vlada to zabranila. Zato je turška vlada svojim vojakom zapovedala,

da naj gredo za njimi, če bi bilo treba tudi na perzijsko zemljo, da jih vlové. Perzijani se zaradi tega oborožujejo, pa tudi Turki svoje trdnjave preskrbljujejo s streljivom, da bodo pripravljeni, če se boj vname. Koristila bo vojska le Rusom, ki se v Aziji počasi ali varno zmerom dalje pomičejo.

Izvirni dopisi.

Iz Tržaške okolice, 24. oktobra. V seji mestnega zbora dne 21. okt. je okoličanski poslanec IV. volilnega okraja (Barkola-Greta-Rojan) dr. Lozer stavil na mestnega župana vprašanje, kaj je vendar s prošnjo, katero so prebivalci iz Barkole že 2. avgusta leta 1873 pri mestnem magistratu vložili in v kateri iz zelo tehtnih vzrokov tirjajo za Barkolo vaškega načelnika „capo villa“, kakor jih imajo druge vasi tržaške okolice. Po novi razdelitvi mesta in okolice namreč Barkola spada v X. mestni okraj, kateri nima svojega predstojnika „capo distretuale“ v Rojanu, kar je pa za Barkolo zelo nepraktično. Že prve dni meseca marca tekočega leta je omenjeni poslanec, dr. Lozer v seji o tej zadevi vprašal in takrat mu je župan odgovoril, da on spozna potrebo posebnega načelnika ali „capo ville“ za Barkolo in da ta pravična prošnja Barkolancev bo tudi kmalo uslišana.

Ali ko je že več mesecev poteklo in je dr. Lozer omenjeni večer v tej zadevi vdružil podrezal mestnega župana, se je pa župan kaj čudno vedel, rekši, da on v tej zadevi ne more nič gotovega povedati, da je sicer govoril z dotičnim referentom Bratičem, ki mu je pa odgovoril, da on te stvari nima v rokah, ampak da je v rokah dotične komisije. Oziraje se na desno in na levo župan popraša, kdo bi bil ud te komisije, da bi vedel kaj poročiti, ali nihče se ne oglasi. Na zadnje vendar župan zagotovi, da si hoče to stvar k srcu vzeti. Dr. Lozer pa je s to interpelacijo sebe in vso okolico prepričal, kako malo je našemu lahonu red in blagor okolice pri srcu, zato pa tudi pričakujemo od njega, da, ako se ne bo kmalo o tej zadevi kaj storilo, zopet in sicer še bolj energično v zboru povzdigne svoj glas, da tako vsaj svet izvé, kako malo se naš magistrat briga za občinske potrebe, posebno nekterih krajev v okolici.

Iz Trsta, 25. oktobra. Pred nekimi tedni je ministerstvo dovolilo, da se na Pro-

seku v tržaški okolici vstanovi pripravljevalna šola (Vorbereitungskurs) za učitelje in sicer s slovenskim učnim jezikom.

Namestništvo je to magistratu naznanilo in ga povabilo, naj preskrbi potrebne prostore za omenjeno šolo. A naš magistrat se je najbrže dekretirane slovenske šole ustrašil ter odgovoril, da, ker bo najbrže prav malo učencev se oglasilo, on ne vidi potrebe te šole, ako pa že hočejo imeti slovenskih učiteljev, naj se jim raji dajo štipendije in pošljejo v Ljubljano ali kam drugam!! Zopet lep dokaz, kako naš magistrat skrbi za okolico. Pa zaradi te odreke se vlada ne bo ustrašila in kakor slišimo, bode vlada potrebne prostore na svoje stroške poskrbela, in šola se bo vkljub jezi naših lahonov vendar le pričela. Bog daj z dobrim vspehom!

Vlada pa je s to določbo pravo zadela. Če si ona ne bode prizadevala pospeševati slovenski element v Trstu in okolici, ji bodo naši lahoni, ki vedno čez morje škiliyo na Laško, delali čedalje hujo preglavico, med tem ko se na vsigdar zvesto slovensko ljudstvo sme zanašati v vsih okoliščinah!

Iz Prage, 25. okt. (Ožja volitev med Staro- in Mladočehi.) Znano vam bo že, da so Staročehi pri zadnjih volitvah za državni zbor zopet sijajno zmagali in da so prišli le trije Mladočehi med izvoljene. Pa še teh zadnji, namreč dr. Gregr, bi bil propadel proti grofu Klam-Martinicu, da bi bili vsi volilci prvi dan storili svojo dolžnost. Prvi dan je dobil namreč Klam-Martinic 499, dr. Gregr 468 glasov. Absolutna večina pa je bila 506 glasov, do katere je Klam-Martinicu manjkalo le 7 glasov; zato je morala biti ožja volitev med njim in dr. Gregrom. Najbolje so se držali volilci v Šlanu, katerih je prvi dan prišlo 247 volit, ki so vsi dali svoje glasove Klam-Martinicu; pri ožji volitvi jih je prišlo pa 249. Lavnski volilci so največ zakrivili, ker so bili zelo razkropljeni. Prvič jih je volilo Klam-Martinica 53, Gregra 55 in vladnega kandidata 27 vradnikov in judov. Pri ožji volitvi pa jih je prišlo volit 88 Klam-Martinica; ko bi bili ti vsi prišli prvi dan že volit, potem bi bil staročeski kandidat že prvi dan zmagal.

Pri ožji volitvi smo doživeli to, kar Slovenci-na Štajarskem lansko leto, namreč mladi so se zvezali z vradniki in judi in tako podrli staročeskega kandidata; dr. Gregr je dobil 621 glasov in je zmagal, da-si Staročehi niso

predstavi, kakoršno ima kristijan o njej. Skoz to oko jasno in pozorno vidi se na dno srca, v katerem se lahko odseva ravno tako zemlja kakor nebo.“

Zdaj mojster utihne in potegne z roko črez čelo, kakor je imel navado, kedar je kaj nameraval. Leonardo je pomnožil svojo pozornost in ni zgrešil, kako se je notranja bolnikova razburjenost v žarnih očeh razodevala.

„Naj bo to“, nadaljuje Andrea s slovesnim glasom, „naj bo to zadnja graja, ki je zadela katero tvojih del. — Da ti pa ta moj zadnji poduk ostane vedno v spominu, združim z njim svoj zadnji čin.“

Te besede je spremljal resk, ki je Leonarda z mrzlim potom obliil; — mojster je bil vso svojo moč zbral in podoba na dvoje razčesnil. Kosa sta ležala pred nogami osupnjene učenca.

„Tako!“ pregovori zopet Andrea, ko se je popravil v postelj. „Od zdaj ne pripuščaj nikoli na svoje umotvore človeških strasti; če hočeš, da bodo tvoja dela obstala na sodbi pravih umetnikov, da bodo neumrljiva, ne smeš

ž njimi človeškim čutom vgajati, — neblagi nagibi so rane umetnosti.“

Pri zadnjih besedah, ktere je silno počasi izgovarjal, zgubil se je njegov glas v šepetanje. Starček je bil spehan in vidna slabost se ga je polastila ter mu medle oči zaprla.

Leonarda je čudno obnašanje in resni govor mojstrov bridko zadel, zato je okorno stal in strmo pred-se gledal, dokler ga nastala tihota ne zdrami. Prestrašen pristopi k postelji svojega ostrega, pa vendar ljubljene učitelja in njegovo mrzlo roko primši, govori ginjen:

„Mojster, oh mojster, ali boste me res zapustili?“ in bridke solze so mu zalivale oči.

Še enkrat je odprl starček svoje steklene oči ter z bledimi ustnicami na pol razumljivo šepetal:

„Sinko, ti si sam sebe premagal! — Bog ti pomozi dalje. — Bodi priden in pobožen. — Kadar boš v največi sili, kliči: Andrea! — jaz bom . . .“ mojster je bil mrtev.

Dolgo še je stal Leonardo pri postelji umrlega Andrea. Kaj je ondi čutil, kaj mislil, tega ne vemo, ker je ostalo shranjeno v nje-

govih prsih; le eno vemo, kar je klečé glasno prisegal: „da hoče ljubljene učitelja modre nauke zvesto spolnovati.“

Profesor Franc Šuklje in tridesetletna vojska.

(Spisal Val. Sežun.)

(Konec.)

Ferdinand II. slišati take reči, ki so se po protestantih godile, ko je premagal svoje domače sovražnike, sklene na vsak način v svojih deželah odpraviti protestantizem. Zlastno roko je v Pragi s škarjami prestrigel „veličanstveno pismo“, ktero so bili protestanje od Rudolfa II. izkoledvali.

Šuklje piše „po vsej pravici sovražene jezuite“. Da so jih sovražili protestantje in jih še sovražijo, ni čuda. Saj so bili najmočnejši jez proti njim. Sovražili so jih Pombal, Aranda, Tanucci, Pompadour, sploh enciklopedisti in janzenisti. Kdaj pa jih je sovražil kdo izmed v resnici učenih pobožnih katoličanov? Znano je zdihovanje Klemena XIV., ki je po njihovem

zgubili ne enega glasu in oddali ne enega volilca mladim. Taka je! Ustavoverci, vradniki, judje in Mladočehi delajo pod eno kapo in dr. Gregu je bil zdaj celo umazani „pinkelj“ dobro došel, ko mu je svoj glas prinesel. Ustavoverci so prej precej mirno gledali boj mladih in starih, a ko so videli, da njihovi glasovi zamorejo odločiti volitev, so rajše pomagali mlademu do zmage, od kterega se prej nadjajo, da bo šel v državni zbor, kakor pa da starega. Dr. Gregr pa nima vzroka ponosen biti na tako „zmago“; če se hoče ponašati s čim, se more ponašati le s tem, da je imel za svojega nasprotnika možaka, kateri ostane na istem stališču važnosti tudi po „propadu“, do kterega pa Gregr nikdar prišel ne bo, ako bi bil stokrat voljen; kaj je českomu narodu dr. Gregr, kaj pa grof Klam-Martinic, tvoritelj fundamentalnih člankov!

— Iz Zagreba, 26. okt. O vnanjih slovesnostih ter o sprejemu Slovencev, katerih je bilo prišlo iz Ljubljane največ, iz Štajarskega pa zelo malo, so slovenski listi, tudi „Slovenec“, že poročali. Da pa slovenski bralci zvedo tudi, kako se je vršila slavnost odtvorenja v vseučilišni dvorani, vam jo tu na kratko popišem, ker sem zvedel, da dotični odbor za poročevalce slovenskih časnikov, med kterimi je bil tudi „Slovenec“, ni prihranil nobenega prostora, niti jim dal vstopnic. Po slavnostni sveti maši v stolni cerkvi se je podalo vse v akademiško avlo, v katero je akademiški senat s svojim rektorjem pripeljal poverjenika kraljevega, bana Mažuraniča. Ta je, stopivši na prestol, dal najprvo prebrati pismo, v kterem je imenovan za poverjenika Nj. Veličanstva, potem vseučiliške statute. Potem slovesno naznani, da je vseučilišče odprto. Beró se za tem pisma, ki se tičejo prvega rektorja Matije Mesiča, kateri na banovo povelje prevzame rektorsko stolicu. Ban dalje v latinskem jeziku izreče željo, da bi vseučilišče, ki je sad velikega truda najboljših sinov naroda, zlasti škofa Štrosmajerja, lepo napredovalo pod varstvom Nj. Veličanstva in obilni sad obrodilo v radost naroda.

Za njim govori prvi rektor Mesič, pričenši svoj govor z besedami: Velik je dan, ki ga danes obhaja ves hrvaški narod. Potem pa pozdravlja razne zastopnike vseučilišč, akademij in družih učenih družeb ter pripoveduje, kako je bilo treba najprej buditi hrvaški narod iz duševnega spanja, da se je jel zavedati, kako

so se trudili najodličnejši možje, da je narod prišel do vseučilišča, ki se danes odpira. Naj bi učitelji in učenci ne pozabili žrtve naroda ter opravičili njegovo pričakovanje. Ko je končal svoj uro dolgi govor, so pristopili poverjeniki učenih zavodov ter izročili pozdravila in adrese. Dr. Costa, izročivši adresno slovenske „Matice“, je govoril tople besede o ustanovitvi zavoda, ki ga tudi Slovenci pozdravljajo kot boljšo zvezdo prihodnosti. Da bi le kmalo prišel čas, ko bodo tudi Slovenci mogli piti iz tega vira učenosti! Profesor Gecist od Berolinskega vseučilišča je pozdravljal novo universiteto kot sestro, kateri je naloga omiko širiti proti vzhodu ter povdarjal, da pravi Nemci v različnosti jezika ne vidijo ovire, marveč pospeh prave učenosti. Zastopana so bila po posebnih poslancih vseučilišča v Bologniji, Pragi, Krakovem, Gradcu, Pešti, Berolinu, Kološvaru, akademija ogerska in jugoslovanska, česki muzej, srbaska visoka šola v Belemgradu, „Matica“ slovenska in slovaška. Poslanci so govorili vsak v svojem jeziku. Le od dunajskega vseučilišča ni bilo nobenega zastopnika. Ali se jim morda mrzi do hrvaškega vseučilišča, ker ni nemško?

Štrosmajer je razglasil sledeče zahvalno pismo: „Vsem odborom, društvom in posameznim osebam v naši domovini in zunaj nje, ki so me pri včerajšnji slovesnosti z ovacijami počastili, izrekam najpristrčnejšo hvalo. Bod daj, da bi seme, katero je narod naš vsejal na polje znanstva, rodilo obilen sad krščanske učenosti.“

Domače novice.

Ljubljana, 24. oktobra.

(*Novo šolsko poslopje.*) za učiteljske pripravnike in pripravnice bo zidala vlada v Ljubljani. Naročila je že iskati za to pripravnega prostora ali hiše. To je prav! Saj je res čudno videti, po kakih luknjah se morato ti pripravniki potikati. Prostor najemati po privatnih hišah je predrago in včasih tudi nedostojno za šole, ktere obiskuje že odrasla mladina.

(*To so domačini!*) Ljubljanski mestni očetje so v zadnji seji sklepali o dveh rečeh, ki mečete čuden svit na njihov patriotizem. Prvič so sklenili poslati 200 gld. „als Nationalgeschenk“ mornarjem vrnivšim se s severnega pola, drugič je bil na dnevnem redu nasvet nekoga (kateri je bil, ne vemo), da naj se dovoli podpora pogorelcem — na Vrhniki? kaj še, v Meiningenu tam v „rajhu“, kamor nek-

tere naših očetov srce vleče. To vse iz mestne blagajnice, v katero meščani tako ne morejo nikoli dosti davka nanositi, ki je za domače potrebne in koristne naprave vedno prazna. Pa če to tudi na stran pustimo, — ali ni svota 200 gld. za severne mornarje prav siromaška za naše mesto? In koliko bo prišlo na vsakega mornarja? Po pet, k večjemu šest goldinarjev, nad kterimi pač nobeden ne bo imel posebnega veselja. — Še bolj čuden pa je bil predlog (ki se k sreči ni sprejel) zaradi podpore pogorelim Meiningčanom. Kakor da bi ne imeli v deželi doma, na Vrhniki, v Mozeltu in drugod še preveč nesrečnih pogorelcev, na Dolenjskem ne lakote, toče itd.! Nismo pa še brali na dnevnem redu kake seje mestnih očetev predloga, da se tim domačim revežem kaj podeli. Od unkraj mej naše dežele, celó pa že našega cesarstva ne pride vinarja pomoči našim pogorelcem ali stradajočim, če bi tudi vpili, da bi vsi hripravi postali. Bližnjemu pomagati je lepa reč, dolžnost naša in dobro delo, a bližnji naši so menda najprvo naši rojaki, ne pa tujci unkraj mej našega cesarstva. Če imate toraj kaj denarja za kako podporo, pomagajte najprej domačim, in če ti več ne potrebujejo, potem še le drugim.

(*Dr. Costa*) se je podal kot zastopnik deželnega odbora k preskušnji na sadje in vinorejski šoli na Slapu pri Vipavi. Kot zastopnik kmetijske družbe je šel tje gosp. P. Lasnik.

(*Čudno!*) V proračunu finančnega ministra beremo, da državi nese kolek za časnike na Kranjskem 3000 gld. Ker pa že samo slovenski listi, kar se lahko preračuni, plačajo koleka čez 4000 gld. ne vemo kam pride čez 1000 gld., kar jih je namreč več, ko 3000., tudi se nam čudno zdi, kje „Tagblatt“ svoj kolek plačuje, ki bi moral znesti naj manj 1500 gld., tako da bi ta kolek nesel še enkrat toliko, toraj blizo 6000 gld. Kaj praviš, „Tagblatt“?

(*Oponaša se gimnazijskim profesorjem*), da so tudi oni krivi, da se vzel je dijakom prosti četrtrek in prosti čas, kadar imajo spoved in sv. obhajilo, toda — iz gotovega vira povemo, da o poslednjem — če prav v dobi parlamentarični — niso bili niti vprašani, o prvem pa sicer vprašani, vendar po večini ne uslišani. Vse to je toraj le delo gimnazijskega ravnateljstva pa deželnega svetovateljstva itd. —

(*Odbor katoliške družbe*) je sklical te dni več gospodov, gospá in gospodičin v posvetovanje zaradi obdarovanja revnih otrok z oblačili, kakor je to vsako leto navada. Sklenilo se je, da bo tudi letos se obdarilo, kolikor mogoče, otrok in v ta namen bo nabiral odbor mile darove pri dobrotnikih v denarju in blagu.

(*V „Narodu“ nekaj škorec*), ki je na Rusko pred nekimi mesci sfrčal, v dolgočasni ričetni slovenščini pravi med drugim, da mu po Sloveniji „uže nij bilo za vsem varno hoditi, da ga gde ne bi bili zahvatili in ga prav po rimsko na kako gromado vrgli.“ — Ako bi pisavec mislil na nekdanje „rimске“ poganske rabeljne, ki so nekdanj značajne in poštene vernike metali na germade in jih žgali, bi imelo to morebiti kaj pomena; toda tega ne misli, on le sedanje slovenske katoličane kriviči, da bi ga utegnili zahvatiti in „na gromado vreči.“ Naj bi nam „svobodoviti“ ferčun poprej povedal, koliko liberaluhov so katoliški Slovenci že na germadi požgali, potlej naj bi pisaril. Ako se slovenskemu „svobodopiscu“ pod ruskim orlom posreči priti med tiste katoliške kmete, na ktere so pred malo mesci ruski soldatje streljali in jih s puškami silili k razkolniškemu obrednemu jeziku, mu znajo kmalo ti preganjani katoličanje

zatrenju rekel: „Compulsus feci“ (prisiljen sem to storil).

Da so bili po Palatinskem razdeljeni v 20 oddelkov (sekcij), kdo jim bo to zameril? Aposteljni so se bili tudi razdelili, ko so šli oznanovat sv. evangelij po vsem svetu. Friderik II. je bil komaj Mariji Tereziji Šlezijo siloma vzel, že je l. 1741 iz Berolina prišlo do 60 protestantovskih pridigarjev, da bi Šlezijane od katoliške cerkve spreobrnil k protestantovski veri. In Friderik II. je bil privrženec enciklopedistov, ki so še Boga zavrgli.

Grof Karol Žerotin, moravski deželni glavar, kterega g. Šuklje v opazki omenja, je bil privrženec moravskih bratov, ki so se iz nekdanjih husitov izcimili, pa so se ločili od protestantov. Izmed moravskih bratov je bil tudi znani slovanski pisatelj Amoz Komenski, in pozneje tudi nekdanji kapucin Ignac Fezler. Koliko je Žerotin koristil ali Lamormain, tega nočemo tu preiskovati. Lamormain je svetoval restitucijski edikt, ki je bil pač pravičen, pa ne času primeren, neizpeljaven. Žerotin pa je dal po učenjakih svoje vere na

svojem gradu Kralic na Moravskem prestaviti vse sv. pismo iz prvotnega v česki jezik.

Najbolj je slovela česka literatura pod Rudolfom II. V vsih obravnavah je gospodaril le česki jezik. V tridesetletni vojski pa je češčina propadla, in sožgali so silno veliko českikh knjig, ne zavoljo českega jezika, ampak zavoljo krivoverskega zapopadka. Antipatijo si je Ferdinand II. pridobil pri nasprotnikih katoliške vere, spoštovanje pa pri vsih katoličanih, ki zgodovino poznajo. On je v Avstriji rešil kat. vero, on je državo ubranil propada.

Šuklje pita Ferdinanda II. in bavarškega Maksimilijana, da sta bila fanatika. Ako bi bilo to res, bi morali fanatika imenovati tudi sv. Pavla in druge aposteljne, vse goreče učenike, pridigarje in vse druge, ki k rasti in ohranjenju kat. vere kaj pripomorejo.

G. Šuklje našteva v svojem spisu nekatere dobre vire, n. pr.: Hurter, Gfrörer, Mailáth; a žalibog! v njegovem spisu ne veje duh tih pisateljev, ampak le duh protestanta Ranke-a, profesorja v Berolinu.

pojasniti zlato svobodo, katero na Ruskem srkajo. Prigodi pa se vse lahko, da tudi iz njegovih ust čez kaj časa prilete drugačne tice krilate, ali da celo sam prikoraka nazaj v deželo, katero je zapustil, bojé se „rimskih gromad“, ktere pa gore le v osmojenih možganih kacega malopridnega zaničevalca svoje lastne matere ter zgubljenega sina, ki se še le takrat strezne, kadar začne otrobe zvečiti.

(Slovensko gledališče.) Igra „Trije klobuki“, katero smo videli preteklo nedeljo na našem odru, je francosko delo, toraj za naše razmere pretuja, nejasna. Tudi je treba popolnoma izurjenih igralcev za naloge, kakoršne se v nji nahajajo, sicer postane za poslušalce dolgočasna. Motijo tudi francoska imena, ktera so se pridržala v prevodu. Zakaj? O igralcih ne moremo družega omeniti, ko da so se trudili razumeti in izvršiti svoje naloge, zlasti gospoda Schmidt in Kajzelj; zadnji je z naravno „vis comica“ skušal spraviti več komike v svojo nalogo, kakor mu je pisatelj dal, oziroma prestavljalec še pustil. Gledišče je bilo še zadosti polno. Opo-minjamo le vodstvo dramatičnih predstav, da naj skrbi za našim razmeram bolj primerne igre, kakor lansko leto. — Prihodnjo nedeljo se bo igrala žalostna igra „Mlinar in njegova hči.“

Razne reči.

— Potres je bil v Trstu v saboto 24. t. m. ob 1 uri 37 minut po noči.

— Čudna prikazen. Znano je, da krščansko življenje na Francoskem najlepše cvete. Za odrejo mladine trudi se poseben red šolskih bratov, ki ima samo v Parizu 30.000 učencev. Te dni je novo izvoljeni višji prednik teh redonikov, Janez Olympe, prišel v Rim, da bo se papežu poklonil. Pri tej priliki je obiskal tudi šolo, katero njegovi redovniki imajo v palači Polevi. Silno se je čudil, ko je med učenci našel mnogo sinov najhujših privržencev Emanuelove vlade, mestnih starašin, poslancev, višjih vradnikov itd. Liberalni časniki vedno hujskajo zoper to šolo in psujejo tam učeče krščanske brate, pa čem bolj oni vpijejo, tem več učencev dobivajo iz imenovanih rodbin. Ravno taka je tudi v mondragoni šoli, katero vodi jezuit Janez Aleksander Ponza, brat tistega Ponze, ki je 10. septembra 1870 papežu prinesel „ultimatum“ laškega kralja Viktora Emanuela. Tudi tam se odgojujejo otroci najbolj znanih buzerskih družin. To je znamenje, da mnogo buzerskih družin (tako namreč v Rimu imenujejo privržence sedanje vlade) ne pritrdi preganjanju katoliške cerkve, kakor se nekterim liberalcem dozdeva.

— Spreobrnjenja. Pred nekimi tedni je bilo brati, da angleški vojvoda Northumberski je prestopil k katoliški cerkvi. Liberalni laški časnik „Progresso“ v Rimu pa pripoveduje, da žena northumberškega vojvode, Lady Grosvenor, bode postala katoličanka. Že dve zimi je stanovala v Rimu, kamor se bode letos povrnila, da izvrši prestop, potem pa bode nekoliko dni ostala v samostanu Marijnega obiskovanja na palatinskem griču. Nedavno je bilo enako brati, da tudi umrla Lady W. Russel je postala katoličanska. Njen sin lord O. Russel je to preklical, pa pri tej priliki pripoznal, da je njegova mati imela veliko nagnjenje za katoliško vero. Neki prijatelj umrle gospe pa kljub temu preklicu v „Morn.-Post“ trdi, da je umrla kot katoličanka. „Na smrtni postelji, pravi, je prejela sv. zakramente in po smrti je bilo njeno truplo po katoliški šegi blagoslovljeno. Pokopali so jo pač v družinski raki v Cheniesu po prote-

stantovski šegi, pa ravno to je v navadi pri mnogih starih katoliških rodbinah na Angleškem, ki imajo svoje rake na anglikanskih pokopališčih.“ — Največ hrupa pa dela te dni v Chicagi v Ameriki sklenjena poroka med sinom ameriškanskega prezidenta Granda in katoličansko Ido Honoré, svakinjo enega najbogatijših kupcev v Chicagi, Potter Palmerja. Ženin je v katoliško izrejo vsih otrok privolil. Rodbina Grantova tedaj postane katoliška. — Tudi z Dunaja je bilo te dni slišati, da je k katoliški cerkvi prestopila hči slavnega honvedskega generala A. Görgeya.

— Pripravljalna šola za učiteljske pripravnike v Kobaridu je od ministerstva dovoljena. Nekteri učenci bodo dobivali državne stipendije po 50 gl., pozneje na pripravnici pa celo po 200 gl. Za učitelja je dež. nadzornik gosp. Klodič odločil gospoda Carli-ja uže pri učiteljskem izpitu na pripravnici, ktereja je C. opravil z odliko. Glas.

— Na Predel so prišli zopet inženirji. Merijo nov načrt za predor, ki bo precej večji od onega po prvem načrtu, pa bo povzel veliko ovinke ta- in unkraj, ter mnogozlajšal izdelavo ceste, ako se bo delala.

— Narodni klub je 27. t. m. naložil Roserju in Hofferju, da naj sestavita interpelacijo zastran neizpeljanih konfesijonelnih postav. Ali se bodo že zmordili enkrat katoličani in ne bodo več volili tacihi rogoviležev zoper cerkev?

— Bavarska kraljeva mati, ki je 12. t. m. prestopila k katoliški cerkvi, je 22. t. m. bila pri prvem svetem obhajilu, potem pa je prejela zakrament sv. birme.

— Zarad razžaljenja katoliške cerkve in vdeležbe skrivnih družb je dr. Tauschinski v Gradcu obsojen na 4 mesece hude ječe, tovarši njegovi pa so dobili eden tudi 4 m., eden 3. drugi pa po 6—1 teden zapora, Vnanji državljani so bili nedolžni spoznani.

— Sledeči P. T. delničarji prve občne zavarovalne banke „Slovenije“ v Ljubljani so dalje doplačali na delnice, in sicer: po 7 1/2 % ali 15 goldinarjev na delnico: Lacko Anton, kaplan v Ormožu; Lah Matija, župnik v Vojniku; Lampe Anton, duhovnik v Gočah; Lavrenčič Andrej, posestnik v Postojni; Leban Jože, trgovec v Trstu, Lednik Anton, duhovnik v Račah; Ledvinka Alojzij, kanonik v Velikovcu; Lernet Jože, zasebnik v Pardubicu; Lesjak Balant, župan v Dvoru; Lesjak Jera, posestnica v Novem mestu; Lipold J. Marko, vradnik v Lješah; Lozar Jože, trgovec v Ljubljani; Lozar Gregor, dr., odvetnik v Vipavi; Lukežic Janez, kaplan v Komnu; Madon Blaž, župnik v Šempasu; Mahel Janez, duhovenik v Schattan-u; Malnaršič Jože, duhovnik v Vipavi; Marinič Andrej, posestnik v Borovljah; Marinič Janez, župnik v Lipi na Koroškem; Marinič Štefan, vikar v Cerovem; Markič Matej, župnik v Logatcu; Markič M., duhovnik v Lanišću; Marolt Jakob, župnik pri sv. Križu; Martinak Eduard, c. k. pristav v Bistrici; Martinak Pavlina, zasebnica v Žužemberku; Martinc Gašper, župnik v Bavtovi vasi; Mastnak Jakob, župnik v Slivnici; Matica slovenska v Ljubljani; Marcina Jurij, vikar v Zavodnji; Mencinger Janez, posestnik v Žgoši; Mesar Janez, župnik v boh. Bistrici; Meško Jakob, župnik pri sv. Lorencu; Müller Jožef, provizor v Vratah; Mosetich France, vikar v Vrtojbi; Müller Ana, gospodična v Altenwörthu pri Dunaji; Mlekuš Jože, duhovnik v Tolminu; Muhic France, župnik pri sv. Lorencu; Muršec Jožef, dr., profesor v Gradcu. (Dalje prih.)

Umrli so:

25. okt. Kermec Janez, kamnosek, 45 l., za putiko.
26. okt. Neža Grahek, delavka, 38 l., za srčno napako. — Lenka Fink, dekla, 22 l., — in Avgust Centrih, otrok mašinskega voznika, 5 l., oba za unetjem vratu.
27. okt. Marko Kos, posestnikov otrok, 4 1/2 l., — in Marija Kos, hči istega, 10 3/4 l., oba za unetjem vratu. — Ivana Cirk, prvo rojeni dvojček mizarja, 2 dni, za splošno slabostjo. — Marija Dovič, udova 86 l., za oslabiljenjem.

Eksekutivne dražbe.

2. novem. 2. Pet. Šajn ovo iz Knežaka (400 gl.) v Bistrici. — 1. Ant. Stritof-ovo iz Blošice (630 gl.) v Ložu.

3. novem. 3. Fr. Mavsner-jevo iz Kalca (1585 gl.) v Metliki. — 2. Jan. Ulčar-jevo iz Mal. vrha (2334 gl.) v Litiji. — 2. Jan. Umek-ovo v Derči — 2. Jan. Meglič-ovo iz Akiča (200 gl.), obe v Ratečah. — 1. Simon Kotnik-ovo iz Vrha (866 gl.) v Ložu. — 3. Jakob Malenšek ovo iz Malin (670 gl.) v Metliki. — 2. Peter Šajn-ovo v Knežaku v Bistrici. —

Telegrafične denarne cene

28. oktobra.

Papirna renta 69.55. — Srebrna renta 73.90. — 1860letno državno posojilo 108. — Bankine akcije 975 — Kreditne akcije 231.75. — London 110 10. — Srebro 105. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.87.

Denarstvene cene.

27. oktobra.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.25	69.35
5% renta v srebru	73.80	73.90
Srečke (lozi) 1854. l.	100.50	100.75
" " 1860. l. cel.	108.—	108.25
" " 1860. l. petinke	112.25	112.50
Premijski listi 1864. l.	133.—	134.50
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—.
Ogerske po 5%	77.50	78.—
Hrvaške in slavonske po 5%	79.75	80.15
Sedmogradske po 5%	73.25	73.75
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	976	977
Unionske banke	124.25	124.50
Kreditne akcije	231.—	231.25
Nižoavstr. eskomptne družbe	920.—	930.—
Anglo-avstr. banke	154.—	154.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	162.75	163.25
Tržaške " 100 " k. d.	106.—	106.50
" " 50 " " "	52.—	53.—
" " 40 " " "	25.—	25.50
Budenske " 40 gld. a. v.	32.—	33.—
Salmove " 40 " " "	24.—	25.—
Palffy-jeve " 40 " " "	26.25	26.50
Clary-jeve " 40 " " "	26.25	26.75
St. Genois " 40 " " "	23.—	23.50
Windischgrätz-ove " 20 " " "	23.—	23.50
Waldstein-ove " 40 " " "	23.—	23.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.24	5.25
Napoleonsd'or	8.88	8.89
Srebro	104.50	105.10

Poslano.

Javna zahvala.

V tekočem letu smo svoje imetje na Kranjskem pri

prvi občni zavarovalni banki „Sloveniji“ v Ljubljani

zavarovali. Slučajno je zadela zavarovane reči v mesecu juliju požarna škoda.

Omenjena banka je brž, ko se ji je nazzanila škoda, stvar točno preiskala, ter nam dotično odškodnino v popolno našo zadovoljnost pošteno izplačala. Ti slučajji nam dajo povod, da banko „Slovenijo“ vsem posestnikom iskreno priporočamo.

Franjo Seršen, v Kaplji vasi.

Jurij Palčar, v Ledeči vasi.

(55—1) Anton Zagorec, v Stranji.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.